

Кобеля-Звір Мар'яна Ярославівна
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики
Львівського торговельно-економічного університету*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-335-7-5>

СУБ'ЄКТИ ТА ОБ'ЄКТИ ГРАНТОВОГО ФІНАНСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Дослідження законодавчих актів продемонструвало нам, що на теперішній час відсутня єдина дефініція поняття «грант», що є певною прогалиною законодавства. У попередніх дослідженнях нами запропоновано дефініцію грантів як ресурсів, що надаються у формі майна, робіт і послуг; фінансових ресурсів у національній чи іноземній валюті з повним або частковим фінансуванням приватними, корпоративними, суспільними, урядовими та міжнародними грантодавцями на безвідкличній та безоплатній основі представникам органів влади та місцевого самоврядування, мікро-, малого та середнього бізнесу, громадського сектору та приватним особам на реалізацію цільових проектів та заходів організаційного розвитку [1].

Ознаками гранту є: 1) цільовий характер надання; 2) має характер допомоги, що надається за рахунок коштів, закумульованих у фондах грантодавців; 3) надання для зміцнення інституційної та фінансової спроможності реципієнта, а також на реалізацію конкретного проекту або програми на досягнення економічного, соціального та екологічного ефекту; 4) надання у грошовій або натуральній формі; 5) безоплатність; 6) безповоротність.

Особливістю грантів є те, що користування ними та їх похідними благами відбувається на безоплатній, безповоротній та безвідкличній основі, а також строго у відповідності до завдань та цілей, які запропоновані організацією-заявником у грантовій заявці,

підтримані грантодавцем у грантовому конкурсі та зафіксовані у грантовій угоді. Ще однією особливістю є те, що за цільовим використанням гранту ретельно слідкує сторона грантодавця. У всіх грантових відносинах обов'язковим є процес звітування за формою, строго встановленою грантодавцем.

Гранти прийнято класифікувати залежно від суб'єктності грантодавця:

- гранти міжнародних організацій (МОМ [2], ООН, Міжнародний Вишеградський фонд та ін.);
- гранти урядових донорів (Державний департамент США, Німецьке бюро міжнародної співпраці (GIZ), Посольство Федеральної Республіки Німеччина в Україні та ін.);
- гранти суспільних донорів (Фонд Конрада Аденауера, Фонд імені Фрідріха Еберта, Фонд Фрідріха Науманна «За свободу» та ін.);
- гранти приватних донорів (Фонд Рокфеллера (The Rockefeller Foundation), Фонд Чарльза Стюарта Мотта та ін.);
- гранти корпоративних донорів (Компанія «Монсанто», Intercultural Innovation Award та ін.) [3].

Відповідно до наведеної класифікації у загальному вигляді грантодавців можна представити наступним чином: міжнародні організації, урядові донори, суспільні донори, приватні донори, корпоративні донори.

Отже, **грантодавцем** є суб'єкт грантової діяльності, який надає грантоотримувачу грант на безповоротній, безоплатній та цільовій основі на виконання певних цілей.

Залежно від організаційно-правової форми грантоотримувача гранти можна розподілити на:

1. Гранти для органів виконавчої влади.
2. Гранти для органів місцевого самоврядування (грантова підтримка для цих суб'єктів можлива в межах секторальної підтримки від Мінрегіону, Державного фонду регіонального розвитку, посольств іноземних держав в Україні, міжнародних організацій та ін.).

3. Гранти для представників бізнесу. Так, до одержувачів бюджетного гранту відповідно до положень Податкового кодексу України можуть належати:

1) платники податку на прибуток підприємств, що впливає зі змісту ст. 140 ПК України, а це платники, перелічені в ст. 133 ПК України, а саме: юридичні особи (окрім неприбуткових підприємств, установ та організацій), фізичні особи – підприємці (ФОП), у тому числі такі, що обрали спрощену систему оподаткування, та фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, які сплачують податок на прибуток підприємств із об'єктів, зазначених у пп. 133.1.4. п. 133.1 ст. 133 ПК України;

2) платники єдиного податку, що впливає з положень ст. 292 ПК України (пп. 1 п. 292.1), а це юридичні особи чи фізичні особи – підприємці, які відповідають ознакам, що перелічені в п. 291.4 ст. 291 ПК України;

3) платники податку на доходи фізичних осіб, а саме: а) фізичні особи – підприємці, що впливає з п. 177.3.2 ч. 177.3 ст. 177 ПК України; б) фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність (ФОП), що впливає з положень ч. 178.3 ст. 178 ПК України; в) інші фізичні особи, що впливає з пп. 170.7-1.2 п. 170.7-1 ст. 170 ПК України [4].

1. Гранти для об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (підтримка Державного фонду енергоефективності).

2. Гранти для політичних партій (Фонд Конрада Аденауера, Фонд Ганса Зайделя, Фонд імені Гайнріха Бьоля, Міжнародний республіканський інститут (МРІ), Національний демократичний інститут міжнародних відносин (НДІ) та ін.).

3. Гранти для релігійних організацій (Zagoriy Foundation, Карітас, Програма USAID «Справедливість для всіх» та ін.).

4. Гранти для громадського сектору (підтримку отримують від багатьох фондів та програм, як-от: Фонду ABILIS, Глобального жіночого фонду, Фонду Рокфеллера:

– Гранти для громадських організацій.

– Гранти для громадських спілок.

- Гранти для асоціацій.
- Гранти для благодійних фондів.
- 5. Гранти для установ.
- 6. Гранти для закладів.

7. Гранти для фізичних осіб (гранти на навчання, стажування, підвищення кваліфікації від різних національних та іноземних донорів, а також програма «Робота» дає можливість подати на участь у грантовому конкурсі особам, які ще не сформалізували свою діяльність в організаційно-правову форму, але можуть отримати грант для відкриття власної справи, попередньо зареєструвавшись як ФОП) [3].

Відповідно до наведеної класифікації, грантоотримувачами можуть бути: органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, представники бізнесу: приватні підприємства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства, сімейні підприємства, колективні підприємства, індивідуальні підприємства, селянські (фермерські) господарства, спілки споживчих товариств, споживчі товариства, кооперативи, фізичні особи – підприємці; об'єднання співвласників багатоквартирних будинків; політичні партії, релігійні організації; представники громадського сектору: громадські організації, громадські спілки, асоціації, благодійні фонди; різні установи, заклади і навіть фізичні особи.

Варто зазначити, що основними учасниками грантової діяльності зі сторони грантоотримувача можуть бути: посадова особа, директор, власник, головний виконавець або інша особа у структурі організації, що є учасником гранту, яка має управлінські або контролюючі функції, що стосуються даної транзакції; консультанти; ідейник проекту, організація-заявник; організація-виконавець, партнери проекту, підрядники, члени команди тощо.

Отже, **грантоотримувачем** є суб'єкт грантової діяльності, який отримує грантові ресурси і зобов'язаний їх використати на цілі грантової діяльності, в терміни та на умовах, які обумовлені в грантовій угоді.

Грантодавець і грантоотримувач набувають свого статусу добровільно.

Грантодавець – відповідно до своїх стратегічних та програмних цілей, а грантоотримувачі – на конкурсній основі.

Отже, суб'єктами грантової діяльності можуть виступати дві групи осіб – грантодавці та грантоотримувачі. З боку грантодавця суб'єктами є: міжнародні організації, урядові донори, суспільні донори, приватні донори, корпоративні донори, а з боку грантоотримувача – представники влади, місцевого самоврядування, мікро-, малого та середнього бізнесу, громадського сектору, фізичні особи тощо. Об'єктом грантової діяльності є грант – грошовий або негрошовий ресурс, який надається безоплатно та безповоротно грантодавцем реципієнту цільово на виконання заходів для зміцнення інституційної та фінансової спроможності грантоотримувача, а також на реалізацію конкретного проекту або програми на досягнення економічного, соціального та екологічного ефекту.

Література:

1. Кобеля-Звір М.Я. Основні підходи до визначення поняття гранту. URL: <https://journals.kyumu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/57>
2. Кобеля-Звір М.Я. Грантова підтримка міжнародної організації з міграції в Україні під час війни. URL: http://www.psae-jrnl.nau.in.ua/journal/3_92_2023_ukr/10.pdf
3. Центр розвитку «ЧАС ЗМІН». Гранти 2023. URL: <http://www.chaszmin.com.ua/granty-2023/>
4. Податковий кодекс України. URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/nalogovyj-kodeks/>